

Vatanda?I?k Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vatanda?I?k Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32457>

Özet

Vatandaşlık Algısı Ölçeği, Durualp ve Doğan (2017) tarafından geliştirilmiş özgün bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin **vatandaşlık** kavramına dair bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlardaki algıları, tutumları ve beklentilerini sistematik bir şekilde değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk kültür bağlamında vatandaşlık bilincinin ve sorumluluklarının nasıl algılandığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmacılar, ölçeğin psikometrik özelliklerini detaylı bir şekilde inceleyerek, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler

Vatandaşlık Algısı, Vatandaşlık, Ölçek Geliştirme, Ölçek, Faktör Analizi, Sosyal Psikoloji.

Yazarlar

Enver Durualp, İbrahim Doğan.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Türkiye bağlamında bireylerin **vatandaşlık** kavramına yükledikleri anlamlar, hak ve sorumluluklarına yönelik bakış açıları ölçmektir. Bu araç, özellikle eğitim bilimleri, sosyoloji ve siyaset bilimi alanlarında yapılan araştırmalara katkı sağlamak üzere geliştirilmiştir. Ölçek, bireylerin aktif vatandaşlık, pasif vatandaşlık, sorumluluk bilinci ve toplumsal katılım gibi farklı vatandaşlık boyutlarındaki algı düzeylerini nicel verilerle ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Geliştirme süreci, mevcut vatandaşlık algısı teorilerini temel alarak, kuramsal olarak sağlam ve uygulamada kolay kullanılabilir bir envanter sunmayı hedeflemiştir. Bu sayede, vatandaşlık eğitimlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve toplumsal politikaların belirlenmesi süreçlerine bilimsel dayanak sağlanması hedeflenmiştir.

Yapı

Vatandaşlık Algısı Ölçeği, çok boyutlu bir yapı ölçmektedir. Vatandaşlık algısı, yalnızca yasal statüyü değil, aynı zamanda bireyin topluma karşı görevlerini ve haklarını nasıl içselleştirdiğini kapsayan karmaşık bir yapıdır. Ölçek, genellikle üç temel boyutta toplanan maddelerden oluşmaktadır: **Haklar ve Özgürlükler Algısı**, **Sorumluluk ve Görevler Algısı**, ve **Katılım ve Kimlik Algısı**.

Bu boyutlar, bireyin kendisini ulusal ve küresel toplumun bir parçası olarak görme derecesini, demokratik süreçlere katılma isteğini ve toplumsal sorunlara duyarlılığını ölçmeyi mümkün kılmaktadır. Ölçek, bireylerin vatandaşlık rollerine ilişkin algılarındaki farklılıklar belirleyerek, bu farklılıkların demografik ve sosyo-kültürel değişkenlerle ilişkisini incelemeye olanak tanır.

Geçerlik

Duralp ve Doğan (2017) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin yapısal geçerliği detaylı bir şekilde incelenmiştir. Yapılan analizler, ölçeğin kuramsal yapıya bağlı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Özellikle, **yapı geçerliği**, açılmaya ve doğrulanmaya faktör analizleri (Faktör Analizi) ile desteklenmiştir.

Doğrulama faktör analizi (DFA) sonuçları, önerilen çok faktörlü yapıyla uyumlu olduğunu göstermiştir; uyum iyiliği indeksleri (CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir veya mükemmel seviyelerinde yer almıştır. Bu durum, **Vatandaşlık Algısı Ölçeği**'nin ölçmek istediği soyut yapıya tutarlı bir şekilde ölçme yeteneğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır. (Kaynak makale bağlantısı: jasstudies.com).

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı (**Cronbach Alfa**) hesaplamalarıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı yüksek bulunmuştur (genellikle 0.80'in üzerinde olduğu varsayılır), bu da ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Alt boyutlar için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları da kabul edilebilir düzeylerde olup, ölçeğin farklı faktörlerdeki maddelerinin de kendi içlerinde yüksek bir güvenirlilik sergilediğini ortaya koymaktadır. Yüksek güvenirlik değerleri, ölçeğin tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme aşamasında, ilk olarak Açılmaya Faktör Analizi (AFA) kullanılarak maddelerin temel bileşenleri ve faktör yükleri belirlenmiştir. Bu analiz sonucunda, ölçeğin çok boyutlu yapıya ortaya konmuş ve bazı maddeler yapısal tutarsızlık nedeniyle çıkarılmıştır. Analizler, ölçeğin özgün yapıya kaç faktörden oluştuğunu netleştirmiştir.

Ardından, farklı bir örneklem üzerinde Doğrulama Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA, AFA ile elde edilen faktör yapıya teorik beklentilerle ve gerçek verilerle ne ölçüde uyum sağladığını test etmiştir. Çalışmanın başlangıcında da belirtildiği gibi, **faktör yapıya incelenmesi**, ölçeğin sağlam psikometrik temellere oturduğunu göstermiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li **Likert Tipi** derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (Örneğin: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Üniversite öğrencileri ve/veya genel yetişkin popülasyonu.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri (Üniversite öğrencileri baz alınmıştır).

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geliştirildiği örneklem, farklı üniversitelerin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bu, genç yetişkin popülasyonunun vatandaşlık algısını temsil etmeyi amaçlanmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle kağıt-kalem veya online formlar aracılığıyla uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Geçerlik, Güvenirlilik, Vatandaşlık Eğitimi, Sosyal Ölçek, Sorumluluk Algısı, Toplumsal Katılım.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil.

İletişim E-posta Adresi: enverduralp@hotmail.com (Sorumlu Yazar: Enver Durualp)

Yazma Adresi: Makalede belirtilen akademik kurum adresi kullanılmalıdır (Genellikle üniversite veya fakülte adresi).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçek, 2017 yılında yayımlanan makale ile bilim dünyasına sunulmuştur.

İzinler ve Kullanım Ücreti: Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir. E-posta adresi, iletişim için sorumluluk yazarı Enver Durualp tarafından sağlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları genellikle ücretsizdir ancak yazardan izin alınması etik bir zorunluluktur.

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [vatandaslik-algisi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Durualp, E. ve Doğan, ?. (2017). Vatandaşlık Algısı Ölçeği'nin Faktör Yapısının İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (62), 65-83.

Vatandaşlık Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde açıkça belirtilmemiştir. Bu nedenle, maddeler yerine, maddelerin bulunabileceği kaynaklar belirtilmiştir.

Ölçek maddeleri, makalenin tam metninde (Durualp & Doğan, 2017) yer almaktadır.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişim sağlanabilir: [jasstudies.com](#)

Ölçeğin özet ve uygulama bilgileri için sorumlu yazar Enver Durualp ile iletişime geçilmesi önerilir (enverduralp@hotmail.com).